

УДК 37.016:811.111]:159.955

Використання технологій розвитку критичного мислення на уроках англійської мови

Г. Медалович,
учителька англійської мови I категорії,
Овруцький ліцей № 4
Овруцької міської ради
e-mail: medalovychanna@gmail.com

Сучасний світ – це світ інформації, яка швидко збільшується і за рахунок цього постійно застаріває. Сьогодні світом керує сучасне інформаційне суспільство, яке висуває нові вимоги перед освітою. Однією із цих вимог є підготовка таких людей, які можуть приймати критичні рішення, знаходити свій шлях у новому оточенні, які достатньо швидко встановлюють нові стосунки в реальності. Отже, розвиток критичного мислення є актуальною проблемою на сучасному етапі розвитку держави, у період формування демократичних цінностей та інтенсивних соціальних змін [3: 518].

Критичне мислення – це вміння активно, творчо, індивідуально сприймати інформацію, оптимально застосовувати потрібний вид розумової діяльності, різнобічно аналізувати інформацію, мати особисту, незалежну думку та вміти коректно її відстоювати, уміти застосовувати здобуті знання на практиці [4: 110].

Застосування елементів технології розвитку критичного мислення на уроках іноземної мови сприяє тому, що кожен учень відчуває себе цікавою особистістю, у школярів формується здатність доводити свою позицію і приймати думку інших, якщо вона більш обґрунтована.

Безперечно, слід пам'ятати, що діти постійно цікавляться навколишнім світом, вони з народження дуже допитливі та постійно прагнуть пізнавати світ. Ми давно переконалися, що вони можуть висувати дуже багато оригінальних ідей та рішення проблем. Тому головне завдання вчителя на уроці – стимулювати учнів до пошуку потрібної інформації, у разі потреби підказати, допомогти осмислити нове, підштовхнути дітей до пізнання нового та генерування їхніх власних ідей. Працюючи в режимі технології критичного мислення, вчитель перестає бути основним джерелом інформації і, використовуючи прийоми технології, перетворює навчання на спільний та цікавий пошук.

Існує достатньо велика кількість ефективних методів розвитку критичного мислення. Добирати їх учителю слід з огляду на мету, завдання, зміст уроку. Крім того, слід зважати на особливості цих методів, адже на

певних етапах уроку вони є ефективнішими, а отже, доречнішими. Вчитель має опанувати якомога більше методів розвитку критичного мислення й бути обізнаним з особливостями їх ефективного застосування.

Інструментів для розвитку критичного мислення сьогодні відомо дуже багато. Слід пам'ятати, що конструктивну основу цієї технології становить базова модель трьох стадій організації навчального процесу [5: 320]:

1. Evocation (виклик, пробудження)
2. Realization (осмислення нової інформації)
3. Reflection (рефлексія)

Ефективність розвитку критичного мислення учнів у процесі навчання іноземної мови забезпечують такі педагогічні умови:

- формування пізнавальних мотивів, що стимулюють мислення учнів;
- створення навчально-дослідницького середовища;
- інтеграція сучасних інформаційних технологій з активними формами та методами навчання іноземної мови (дискусією, проектною діяльністю, мозковим штурмом, проблемним, евристичним, дослідницькими методами та ін.), що сприяють розвитку критичного мислення, підвищують їх пізнавальні інтереси.

Кожен етап має свої цілі та завдання, а також набір характерних прийомів, спрямованих спочатку на активізацію дослідницької, творчої діяльності, а потім на осмислення й узагальнення набутих знань.

Різних прийомів та методик, що застосовуються на кожній стадії, дуже багато, як-от: «ромашка питань», fishbone, «дерево передбачень», mind maps, brainstorming, зведена таблиця, «шість капелюхів», діамант, РАФТ (роль, аудиторія, форма, тема), лист по колу, «лови помилку», «поляна сніжинок», кубик та інші [6: 32].

Технологія проведення уроку з розвитку критичного мислення залежить від його предметного наповнення і дидактичних завдань, від типу уроку (це набуття нових знань чи формування умінь), від власне навчального предмета. Та загалом такий урок традиційно складається з трьох основних частин: вступної, основної та підсумкової [7].

Пропоную власну розробку уроку англійської мови у 6 класі за підручником Мітчелл Г. К., Марілені Малкогіанні «Англійська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти» (з аудіосупроводом) / Г. К. Мітчелл. Київ: Видавництво «Лінгвіст», 2023. В даній розробці наведено приклади завдань до кожного етапу уроку, які мають за мету розвивати критичне мислення через вирішення комунікативних задач учнями на уроках англійської мови. Висвітлено елементи критичного мислення на різних етапах уроку англійської мови (warm up, підсумки уроку, розвиток навичок читання, сприймання на слух).

Урок англійської мови у 6 класі НУШ

за підручником Г. К. Мітчелл «Full Blast Plus for Ukraine»

Тема: Корисна та шкідлива їжа / Healthy and Unhealthy Food.

Цілі уроку (формування ключових компетентностей через предметні):

- повторити й активізувати лексичні одиниці теми; тренувати учнів у вживанні знань з граматики (модальне дієслово *should/shouldn't*, питання *how much / how many*);
- розвивати комунікативні навички учнів, зокрема діалогічне та монологічне мовлення англійською мовою;
- удосконалювати навички читання та аудіювання;
- виховувати спостережливість і увагу;
- навчати учнів працювати у команді;
- формувати вміння висловлювати власну думку з приводу почутого чи побаченого;
- виховувати культуру харчування та фінансову грамотність учнів.

Очікуваний результат на кінець уроку:

- учні зможуть вживати вивчені лексичні одиниці теми уроку в усному та писемному мовленні;
- учні зможуть правильно ставити питання, вживаючи граматичні одиниці *should/shouldn't*, *how much/many* та відповідати на них під час усного та писемного мовлення;
- учні зможуть розуміти на слух зміст автентичних текстів.

Тип уроку: урок формування вмінь та навичок.

Обладнання: дошка, проєктор, комп'ютер, мультимедійна презентація у форматі Power Point, відеоматеріал, роздатковий матеріал (картки для фонетичної зарядки, меню, сигнальні картки «Agree / Disagree», кросворд, QR-коди, картки з малюнками до теми, бланк оцінювання).

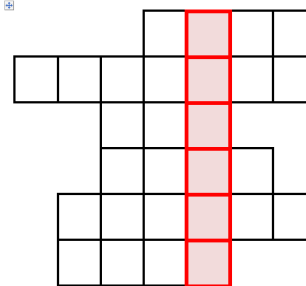
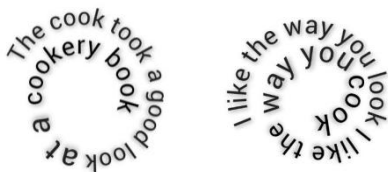
Хід уроку

I. ПІДГОТОВКА ДО СПРИЙНЯТТЯ ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ

1. Організаційний момент. Записати дату в робочі зошити.

Open your copybooks and write down the date: Monday, the 11th of March.

Phonetical drill. Фонетична зарядка.

Announcement the theme and purpose of the lesson. Повідомлення теми та мети уроку.

I want you to look at the board, do the crossword and guess the topic of our today's lesson.

1. People go there to buy food.
2. It gives us energy.
3. If you are ill, drink warm...
4. If you want to have good teeth, drink...
5. Which food is rich in carbohydrates?

6. Varenyky is my favourite...

(1 shop, 2 protein, 3 tea, 4 milk, 5 butter, 6 dish)

I think you have guessed that the topic of our today's lesson is «Healthy/ unhealthy food». Let`s revise the proverb according to this topic – «Good health is above wealth».

The aim of our today lesson is to revise lexical units we have learned on the previous lesson and to feel the difference between healthy food and junk food.

To rich this aim we will do the following tasks:

- Check your home task.
- Warming-up.
- Listening. Watch the video.
- Speaking. Role playing.
- Financial Task.
- Create cinquains.
- Life Skills. Making a Healthy Sandwich.
- Feedback.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА УРОКУ

1. Актуалізація опорних знань

Checking

ДОМАШНЬОГО

Who will remind me today?(Ex.1 p.72,

So, now scan the first QR-code and do the task on wordwall

СТИЛЬ ЖИТТЯ	вітаміни	саржові звички	корисний	проблема із здоров'ям	людина, яка їсть здорово їжу
life style	vitamins	eating habits	useful	health problem	healthy eater
людина, яка їсть шкідливу їжу	домашня їжа	унікати	каша	свіжий салат	вага
junk food eater	home-cooked meals	to avoid	porridge	fresh salad	weight

hometask.

Перевірка

завдання.

me your home task for to learn new words).

True

- We need protein to be strong and healthy.
- Fast food is junk food.
- Teens need to avoid fast food.
- Milk and dairy products are rich in protein.
- Our body needs a little fat too.

False

- It's better for teens to drink soft drinks instead of water.
- Nowaday fast food is healthy.
- Fast food places haven't got salad bars.
- Fast food is good for teens.
- Fast food doesn't contain fat, salt and sugar.

Scan the second QR-code and do the task ``True or False``

2 correct answers brings you 1 point.

2. Мотивація

Підготовка учнів до активного і свідомого засвоєння нового матеріалу.

Warming-up. Мовна розминка.

There is a plate full of different products on your desks. We must get them and make a Health Cocktail from them. Are you ready? Let's go!

(Учні роблять «Коктейль здоров'я» з поданих продуктів, які надруковані на папері і вирізані, а на іншій стороні обраного малюнка написано запитання, на яке вони мають дати відповідь.)

What are your favourite kinds of fruit?	What is traditional food in your family?
Are you fond of pizza?	What do you usually like to drink?
Do you prefer tea or juice?	What food do you hate?
What's your favourite meal?	Who cooks in your family?
Do you like trying new food?	What do you like to eat?
What is your favourite fruit?	Live to eat or eat to live?
Do you eat vegetables every day?	Do you like spicy food?
Do you often eat sweets?	Do you drink a lot of soft drinks?
Do you eat apples every day?	Do you eat porridge for breakfast?
Do you always drink milk?	Do you drink a lot of water?

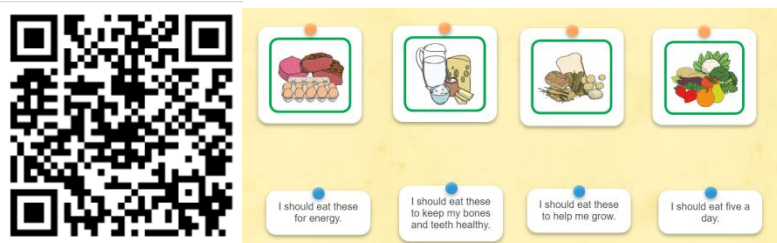
Conversation. Бесіда.

На екрані ілюстрації: піца та легкий салат.

Look at the screen. Here we can see light chicken salad and pizza. What would you choose and why? (бо це смачно/корисно). How do we call people who eat healthy food? (healthy eaters). And how can we call those who prefer junk food? (junk food eaters)

Individual task. Індивідуальне завдання.

*Now, scan the third QR-code and do **Food groups matching**.*

What can you say about the first group "Dairy products"? Why do we need to eat meat and eggs? How often should we eat fruit and vegetables? Why should people eat bread and cereal?

3. Формування вмінь

Listening. Аудіювання.

1. Учні дивляться аутентичне відео про друзів, які прийшли в кафе та роблять замовлення (2 хв).

На слайді записані слова, які учні можуть не знати, для полегшення розуміння.

Now I'd like to propose you to watch the video about friends sitting in a café and making their orders.

But first, look at the screen. Here you can find words from the video, which could be unknown to you:

lamb – молода баранина
french fries – картопля фри
appetizer – аперитив
entrée – основна страва
the special – фірмова страва

Now watch the video and try to remember all the changes in the order. You are able to make notes in your copybooks. Then we'll discuss the video.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3OXBqIGJzkg>

2. Обговорення відео:

* *How can we call this curious girl – the main speaker?* (healthy eater)

* *What has she finally ordered?* (big salad and no appetizer)

3. Завдання після відео: на екрані 6 тверджень, які стосуються відео. Учні мають обговорити в парах та відповісти, які з цих тверджень вірні, а які помилкові. За кожну вірну відповідь – 1 бал.

I'll give you 6 statements about this video. You should discuss in pairs and tell me, whether are you agree or disagree. You have 1 minute. Each correct answer brings you 1 point.

After-listening activity

1	She wanted to order the lamb without the sauce.	+
2	She likes fried food.	-
3	There was a lot of oil on the tomato salad.	+
4	The lamb is cooked with salt, but without a pepper.	-
5	The salad contained: lettuce, carrots, garlic, onions, eggs.	-
6	She ordered water to drink.	+

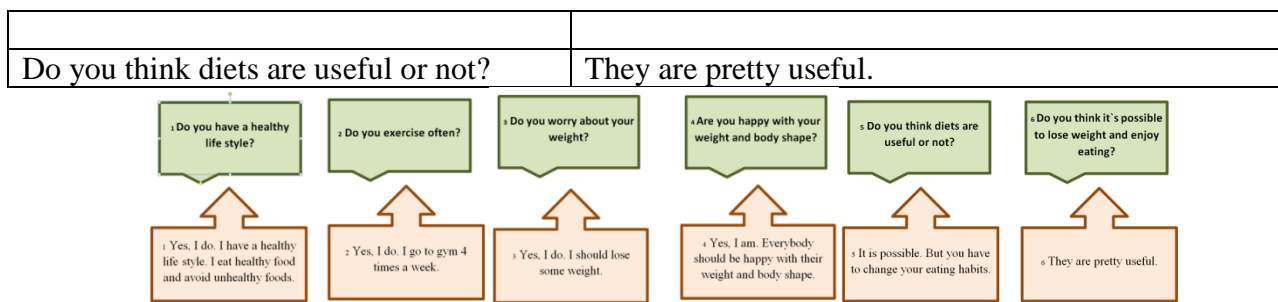
Speaking (role playing). Говоріння.

1. *Do you like eating out? How often do you go to cafés? What's your favourite place to eat out? Why? What do you usually order?*

2. Завдання учнів у групах змодельовати діалог, використовуючи готові запитання та відповіді (з'єднати репліки). Здійснюють самоперевірку, перейшовши за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=0nEhMfEWvTI>, після чого представники обох груп розігрують даний діалог.

Now let's complete the conversation about healthy eating & diet. In two groups you have to complete the dialogue.

Do you have a healthy life style?	Yes, I do. I have a healthy life style. I eat healthy food and avoid unhealthy foods.
Do you exercise often?	Yes, I do. I go to gym 4 times a week.
Do you worry about your weight?	Yes, I do. I should lose some weight.
Are you happy with your weight and body shape?	Yes, I am. Everybody should be happy with their weight and body shape
Do you think it's possible to lose weight and enjoy eating?	It is possible. But you have to change your eating habits.

Physical training minute. Фізкультхвилинка.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pr2GSnDicDI>

Speaking. Говоріння.

Учні у парах пишуть за 1 хвилину слова до теми «Healthy and Unhealthy Food». Потім складають речення із словами, пояснюючи свій вибір за зразком:

I think ... is .... because it is good for...

Now, in pairs write as many «Healthy and Unhealthy Food» words as possible in 1 minute on the sheet of papers. Explain why these foods are healthy or unhealthy?

4. Узагальнення вивченого матеріалу

Financial task. «Фінансове» завдання.

Учні об'єднані в 2 команди. Кожна обирає собі одну з карток *Healthy Menu* або *Fast Food Menu*. Задача кожної з свого меню вибрати страви для ланчу для однієї людини, враховуючи суму в 200 грн, і потім розказати, які страви вони обрали.

I promised you a real-life financial task:

Imagine the situation. It's 1p.m. and I have 200 hryvnas for today. On your desks you may see food menu with dishes and prices. Your task is to plan a lunch for me. You have a few minutes to discuss.

Cinquain. Синкан.

Учні залишаються в своїх командах. Оголошую одне слово для всіх – «Food». Протягом 1 хвилини учні створюють свій синкан і зачитують його вголос перед класом.

Now it's high time to relax a bit and I want to propose you a creative task. Cinquain! Look at the screen. Here are the rules of creating cinquain. The first word for all of you will be the same. Other raw depend on you. The noun is FOOD.

Life Skills. Формування життєвих навичок.

Making a Healthy Sandwich. Приготування корисного бутерброду.

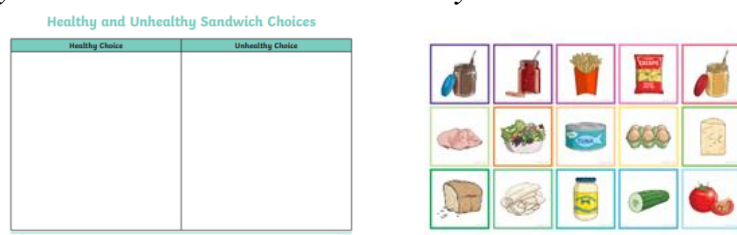
Let's revise how to make a sandwich by following step-by-step instructions.

What are the main ingredients of a sandwich?

What choices of bread do you like?

What choices of filling do you like?

Working with a partner, can you sort the sandwich choices to decide which ones are healthy and which ones are unhealthy?

Can you put these steps in the correct order to make a healthy sandwich?

Now it's your turn to make a healthy sandwich!

Use the Making a Sandwich Instruction sheet to help you by following the steps carefully.

Signal Game. Сигнальна гра.

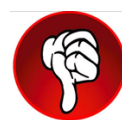
Read the sentences and show

if you don't know

if you're agree

if you're disagree

1. It is useful to eat fast food.
2. Dairy products are useful for your teeth and bones.
3. You should eat fresh fruit and vegetables every day.
4. You should eat fresh fruit and vegetables every day.
5. Hot dogs and Cola are healthy food.
6. We should eat two times a day.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА УРОКУ

1. Домашнє завдання

Homework.

Диференційовано:

Level A: рецепти приготування корисних сніданків (творче завдання).

Level B: скласти список продуктів для сендвіча.

Open your diaries and write down your home task for the next lesson – Level A: a recipe of healthy breakfast. It is creative task, so you may decorate them as you like, using pictures from the Internet, your own photos and so on. You may even make a presentation, if you have time and desire.

Level B: write a Sandwich Shopping List.

2. Підведення підсумків уроку

Summarizing. Feedback. Підведення підсумків уроку. Зворотний зв'язок.

Well, children. It was a great and interesting job. You've done a lot of useful activities. All of you were very active.

*So, **the lesson is over.***

What were we talking about today?

What was new for you?

What conclusions did you make?

Did you like our lesson today?

Was it useful for you?

Good job, guys! I want to praise you all and to say thank you for this lesson.

SELF EVALUATION CARD	
	
	
	
Scale of Understanding 1 _____ 12	

*And our **self-evaluation cards.** Fill in, please, and give them to me. Some of you will get your marks today.*

*** Наприкінці учні заповнюють листок **самооцінювання** та здають учителю.

Here is the plate and you can take any apples you like.

I wish you to be healthy! Thank you for the lesson. Good bye.

Одне китайське прислів'я говорить: «Скажи мені – і я забуду, покажи мені – і я запам'ятаю, дозволяй мені діяти самому – і я навчуся». Навчити дитину мислити самостійно, зважувати, брати відповідальність за свої думки й рішення – це є одним з найважливіших завдань учителя.

Список використаних джерел та літератури

1. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти : рекомендовано МОН України : наказ від 12.07.2021 № 795. / автори: Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І. та ін. 42 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1LvrlJuvpo3CMswCPptWQozxXDQrpyH-/view>.

2. Мітчелл Г. К., Марілені Малкогіанні. Англійська мова : підруч. для 6 кл. закл. заг. сер. освіти (з аудіосупроводом). Київ : Лінгвіст, 2023. С.72–73.

3. Халперн Д. Психологія критичного мислення / редкол.: Д. Халперн, О. Чуба. СПб. : Питер, 2000. 518 с.

4. Вукіна Н. В., Дементієвська Н. П. Критичне мислення: як цього навчати. Харків : Основа, 2007. 110 с.

5. Андерсон Дж. Когнітивна психологія. Київ, 2002. 496 с.

6. Темпл Ч., Стіл Д., Мередіт К. Методична система «Розвиток критичного мислення в навчанні різних предметів». Київ : Інтелект, 1998. 32 с.
7. Як розвивати критичне мислення в учнів (з прикладом уроку). URL: <http://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/> (дата звернення: 01.12.2024).
8. The Critical Thinking Teacher's Companion: A New GDCF Guide. URL: <https://globaldigitalcitizen.org/critical-thinking-teachers-companion> (дата звернення: 01.12.2024).
9. Барсукова Л. Технологія критичного мислення. URL: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/ridna_mowa_uk/index.php?page=rm30_06/.
10. Лабенко О. Розвиток критичного мислення в середніх загальноосвітніх закладах. *Рідна школа*. 2001. № 4. С. 68–71.
11. Технології розвитку критичного мислення учнів / [Кроуфорд А., Саул В., Метью С, Макінстер Д.] ; наук. ред., передм. О. І. Пошетун. Київ : Плеяди, 2006. 220 с.
12. URL: <https://wordwall.net>.
13. URL: <http://www.liveworksheet.com/>.
14. URL: <https://learningapps.org/index.php?overview&s=&category=0&tool=>
15. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3OXBqIGJzkg>.
16. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pr2GSnDicDI>.
17. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0nEhMfEWvTI>.